

care 4 carers

ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΉ ΈΚΘΕΣΗ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΎ: ΠΕΡΙΛΗΨΗ

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Co-funded by
the European Union

Εκτιμάται ότι **πάνω από το 80%** του συνόλου της μακροχρόνιας φροντίδας στην Ευρώπη παρέχεται από άτυπους φροντιστές, με ιδιαίτερα βαρύ φορτίο να πέφτει στο **γυναίκειο πληθυσμό**. Ο ρόλος των οικογενειακών φροντιστών (μέλη της οικογένειας ή φίλοι που παρέχουν μη αμειβόμενη φροντίδα) είναι επομένως κρίσιμος και θα αυξηθεί ακόμη περισσότερο στο μέλλον λόγω της **γήρανσης του πληθυσμού** και της αύξησης των ασθενειών που σχετίζονται με την ηλικία. Παρά το μεγάλο τίμημα που αυτός ο (συχνά) υποτιμημένος και παρεξηγημένος ρόλος συνεπάγεται για τόσους πολλούς ανθρώπους στην Ευρώπη, η ομάδα αυτή παραμένει σε μεγάλο βαθμό **παραμελημένη** όσον αφορά τη διαθεσιμότητα ενός δομημένου συστήματος υποστήριξης, σχεδιασμένου **ειδικά γι' αυτούς**.

Το έργο Care4Carers επιδιώκει να καλύψει αυτό το κενό μέσω της ανάπτυξης ενός **καινοτόμου και διαδραστικού προγράμματος υποστήριξης** που έχει σχεδιαστεί για την αντιμετώπιση των ειδικών αναγκών των άτυπων φροντιστών. Ειδικότερα, το έργο στοχεύει στην ανάπτυξη **ατομικά προσαρμοσμένων συμβουλευτικών προσφορών** για τους οικογενειακούς φροντιστές, ώστε να υποστηριχθεί η επανένταξή τους στην αγορά εργασίας, να διευκολυνθεί η συμφιλίωση της φροντίδας και της επαγγελματικής ζωής, να ενισχυθούν οι ικανότητές τους να αναπτύξουν νέες προοπτικές σταδιοδρομίας, να βελτιωθούν οι γνώσεις τους σχετικά με την αγορά εργασίας και τις τεχνικές υποβολής αιτήσεων εργασίας, να προωθηθούν οι κοινωνικές, προσωπικές και επαγγελματικές τους ικανότητες. Για τη διαμόρφωση αυτών των προσφορών με τον πλέον κατάλληλο τρόπο, η σύμπραξη του έργου που αποτελείται από **7 οργανισμούς-εταίρους** από την Αυστρία, τη Βουλγαρία, την Κύπρο, τη Δανία, τη Γερμανία, την Ελλάδα και την Ιταλία διεξήγαγε μια **ενδεδειγμένη διακρατική έρευνα** σχετικά με τη συνολική κατάσταση της άτυπης οικογενειακής φροντίδας και τις υφιστάμενες καλές πρακτικές για τα συστήματα υποστήριξης σε κάθε χώρα. Μέσω ποιοτικών συνεντεύξεων οι εταίροι εντόπισαν τις **κύριες προκλήσεις** που αντιμετωπίζουν οι οικογενειακοί φροντιστές, τους **φόβους** και τις **ελπίδες** τους σχετικά με την εξισορρόπηση εργασίας και φροντίδας ή την επανένταξη και επανένταξη στην αγορά εργασίας, καθώς και τις **ευκαιρίες** για προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη που βλέπουν στην κατάσταση φροντίδας. Επιπλέον, η έρευνα προσδιόρισε περαιτέρω τις **μαθησιακές ανάγκες** τόσο των φροντιστών οικογένειας όσο και των επαγγελματιών (συμβουλευτικής ή κατάρτισης) που εργάζονται μαζί τους - τις δύο κύριες ομάδες-στόχους του έργου.

Διάφορες εθνικές και διεθνείς μελέτες δείχνουν ότι ο τομέας της άτυπης φροντίδας στις 7 χώρες εταίρους είναι σημαντικός, ακόμη και αν δεν παρέχουν όλες **επίσημες στατιστικές** για τον ακριβή αριθμό των οικογενειακών φροντιστών. Αυτό μεταφράζεται επίσης στην ύπαρξη **συγκεκριμένων θεσμικών δομών και διαθέσιμης χρηματοδότησης** για τις ομάδες αυτές (ή την έλλειψή τους, αντίστοιχα). Ενώ ορισμένες από τις χώρες, όπως η Δανία, η Αυστρία και η Γερμανία, διαθέτουν ήδη ένα συγκεκριμένο σύστημα υποστήριξης, άλλες, όπως η Βουλγαρία, η Κύπρος, η Ελλάδα και η Ιταλία, παραμένουν με υποανάπτυκτες δομές, έλλειψη επαρκούς κρατικής χρηματοδότησης ή ακόμη και νομικής αναγνώρισης του ρόλου των φροντιστών. Επίσης, υπάρχει **διαφορά στον τρόπο με τον οποίο η οικογενειακή φροντίδα γίνεται αντιληπτή από την κοινωνία**: ενώ στις ανατολικές/νότιες χώρες η φροντίδα ενός μέλους της οικογένειας θεωρείται μια οικογενειακή υπόθεση, στις κεντρικές/βόρειες χώρες εταίρους το θέμα αυτό είναι θεσμοθετημένο και καλύτερα ρυθμισμένο. Και στις 7 χώρες, ωστόσο, σε διαφορετικό βαθμό, οι γυναίκες που παρέχουν οικογενειακή φροντίδα αντιμετωπίζουν **δυσκολίες να συνδυάσουν την εργασία με τη φροντίδα** και αναγκάζονται (τις περισσότερες φορές) να εγκαταλείψουν την εργασία τους.

Παρά τον μεγάλο αριθμό άτυπων φροντιστών στις περισσότερες χώρες εταίρους, τα ευρήματα της έρευνας επιβεβαίωσαν ότι το ζήτημα της άτυπης φροντίδας **δεν αντιμετωπίζεται παντού σωστά**. Δεν φαίνεται να υπάρχουν αρκετές (ειδικά στοχευμένες) πρωτοβουλίες σε κρατικό επίπεδο για την υποστήριξη των φροντιστών και το σύστημα **βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στις ΜΚΟ και σχετικές ενώσεις ασθενών** για την παροχή ψυχολογικής υποστήριξης και στις οικογένειες και τους φροντιστές τους. Ενώ τα ψυχολογικά και συναισθηματικά ζητήματα είναι πράγματι μία από τις κύριες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι οικογενειακοί φροντιστές, η έρευνα δείχνει ότι οι κίνδυνοι για την υγεία, ο κοινωνικός αποκλεισμός και η απομόνωση, οι οικονομικές δυσκολίες, οι μειωμένες πιθανότητες απασχόλησης αναγνωρίστηκαν επίσης ως κοινές δυσκολίες

Όσον αφορά τη συμβουλευτική σταδιοδρομίας και την ένταξη στην αγορά εργασίας, η εικόνα φαίνεται ακόμη πιο κατακερματισμένη. Σε ορισμένες χώρες **έχουν γίνει κάποια βήματα** για να εξασφαλιστούν πιο ευέλικτες συνθήκες εργασίας για τους φροντιστές που βρίσκονται ήδη στην αγορά εργασίας, συνδυάζοντας τη φροντίδα με την εργασία. Ωστόσο, δεν υπάρχουν **σχεδόν καθόλου διατάξεις** που να προορίζονται για τους φροντιστές που δεν βρίσκονται στην αγορά εργασίας για ορισμένο χρονικό διάστημα και πολλοί, ιδίως όσοι βρίσκονται σε πιο προχωρημένη ηλικία (50 ετών και άνω), θεωρούν αδύνατη την επανένταξή τους σε αυτήν. Το γεγονός ότι δεν θα μπορέσουν να επιστρέψουν στην εργασία τους (για διάφορους λόγους) είναι ένας από τους κύριους φόβους που εκφράζουν οι ερωτηθέντες οικογενειακοί φροντιστές. Αυτό παρατηρείται σε συνδυασμό με τη γενική **έλλειψη ενημέρωσης** πολλών φροντιστών σχετικά με τις ικανότητες που αποκτούν κατά τη διάρκεια των επεισοδίων φροντίδας. Υπάρχουν ορισμένοι φροντιστές, οι οποίοι είναι, από την απόσταση του χρόνου, σε θέση να εντοπίσουν ορισμένες προσωπικές και επαγγελματικές ικανότητες που έχουν αναπτύξει, οι οποίες μπορούν να αξιοποιηθούν κατά την αναζήτηση εργασίας. Ωστόσο, οι φροντιστές **χρειάζονται καθοδήγηση** από επαγγελματίες εκπαιδευτές και συμβούλους σταδιοδρομίας κατά τη διαδικασία συνειδητοποίησης των δυνάμεών τους, επίσημης αναγνώρισής τους καθώς και περαιτέρω επέκτασής τους.

Ταυτόχρονα, η έρευνα δείχνει ένα **κενό στην παροχή κατάρτισης σχετικά με την οικογενειακή φροντίδα**, η οποία προορίζεται για τους ίδιους τους συμβούλους. Παρά τον εντοπισμό ορισμένων γενικών προσεγγίσεων καθοδήγησης και συγκεκριμένων μεθοδολογιών αξιολόγησης των ικανοτήτων που χρησιμοποιούν στην εργασία τους, οι περισσότεροι από τους επαγγελματίες που ερωτήθηκαν έχουν **λίγη εμπειρία** με την ομάδα-στόχο των φροντιστών οικογένειας. Επίσης, οι εκπαιδευτές και οι σύμβουλοι **γνωρίζουν ελάχιστα** σχετικά με τις υπάρχουσες επιλογές υποστήριξης για τους φροντιστές οικογένειας στην αντίστοιχη χώρα τους (προγράμματα χρηματοδότησης, προσαρμοσμένη κατάρτιση, ψυχολογική ανακούφιση, συμβουλευτική σταδιοδρομίας, υποστήριξη από ομοτίμους). Ως απάντηση στην αντιλαμβανόμενη και από τις δύο πλευρές **έλλειψη εύκολα προσβάσιμων πληροφοριών**, το έργο παρέχει μια συλλογή των υφιστάμενων προσφορών που είναι κατάλληλες για τους φροντιστές οικογενειών και των καλών πρακτικών σε κάθε χώρα εταίρο. Ο κατάλογος είναι **ανοικτά προσβάσιμος στον δικτυακό χώρο του έργου** και μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως αναφορά και από τις δύο ομάδες-στόχους.